

Milli musiqimizin bayramı

Hər bir dövlət istər iqtisadi, istərsə də mədəni cəhətdən inkişafa nail olmaq üçün bu baxımdan yüksəliş əldə etmiş dövlətlərin tarixi sınaqlardan uğurla çıxmış qanunlarını tətbiq edir. Bu qanunlar bütün xalqlar və mədəniyyətlər üçün eyni olmasa da, oxşardır. Bu gün artıq vahid dünya mədəniyyətinin yaradılması da bəşəriyyətin gələcək inkişafı baxımından bir zərurətə çevrilib.

Mədəni dəyərlərin qarşılıqlı mübadiləsi hər bir xalqın mədəniyyətinin dünyaya təqdimat formasını önə çəkir. Azərbaycan mədəniyyətinin təqdimatı muğamdan başlayır. Heç bir bəstəkar tərəfindən bəstələnməyən muğam yalnız seçilmişlərə bəxş edilən Tanrı möcüzəsi, ruhun qidası, onun saflaşmasına, inkişafına təsir edən ən güclü vasitədir.

baycan musiqisi bütün dünyada seçilən bir musiqi oldu. Muğam üzərində köklənən Üzeyir məkəbi dünya simfonik musiqisində Q.Qarayev, F.Əmirov, A.Məlikov kimi nəhənglərin formalaşmasına kömək etdi. Mahni janrında T.Quliyevin əvəzsiz əsərləri yarandı. Bülbül, R.Behbudov, M.Maqomayev kimi sənətkarları bütün dünyaya səs saldılar. V.Mustafazadə dünya musiqi bilicilərinin diqqət mərkəzinə gəldi. Musiqidə, muğam üstündə köklənmiş Üzeyir məkəbi, eyni zamanda, muğama yeni bir gözle baxmağa, muğamı daha dərinəndən dərk etməyə imkan yaradır. Belə bir imkandan bəhrələnen Alim Qasimov artıq bütün dünyada Şərq mədəniyyəti qüdrətinin təmsilçisi kimi tanınır.

"Azərbaycanın zəngin mədəniyyətinin və tarixinin ən gözəl incilərindən olan muğam sənəti bizim milli sərvətimizdir. Muğam Azərbaycan xalqına xas olan ən gözəl xüsusiyyətlərin daşıyıcısıdır. Torpağa, köklərə bağlılıq, vətənpərvərlik, milli layəqət hissi, qonaqpərvərlik, xeyirxahlıq, mərhəmət, emosional zənginlik - bütün bu hissələr muğam fəlsəfəsinin əsasında, - deyən Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın Azərbaycan musiqisinin inciləri olan muğamların öyrənilməsi və təbliği ilə bağlı fəaliyyəti yüksək dəyərləndirilməlidir.

Milli-mənəvi dəyərlərin qorunması və Azərbaycan mədəniyyətinin təbliği sahəsində həyata keçirilmiş layihələr arasında Azərbaycan muğamının dünyada geniş təbliği məqsədi ilə Bakı şəhərində Beynəlxalq Muğam Mərkəzinin yaradılması da Azərbaycan mədəniyyət tarixinin XXI əsrin əvvəllərinə aid mərhələsində baş vermiş ən möhtəşəm hadisələrdən biridir. Paytaxtın ən görnəmli yerlərindən birində xüsusi memarlıq üslubunda inşa edilmiş bu musiqi məbədi Mehriban xanım Əliyevanın səyi nəticəsində YUNESKO tərəfindən bəşəriyyətin şifahi və qeyri-maddi irsinin şah əsərləri siya-

hısına daxil edilmiş Azərbaycan muğamının inkişafına və dünyada geniş təbliğinə imkan yaradır.

Hər bir musiqi əsəri incəsənət nümunəsidir. Incəsənət isə ictimai şüur formalarından olmaqla, bəşəriyyətin mənəvi mədəniyyətinin tərkib hissəsidir. Incəsənət insanların estetik

lar təşkil olunmuşdur.

2009-cu ilin avqust ayında isə artıq paytaxtda yox, Azərbaycanın ən gözəl guşələrindən birində-Qəbələdə Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban Əliyevanın təşəbbüsü ilə Beynəlxalq musiqi festivalı keçirildi. Festivala dünyanın ən tanın-

Muğam Şərq musiqisinin elmi əsasıdır. Əbu Nəsr Fərabî, Əbu Əli İbn Sina, Əbdülqadir Marağayi, Şəfiəddin Urməvi və başqaları klassik Şərq muğamının yaradıcıları olmuşlar. Azərbaycan bəstəkarı, Azərbaycan professional musiqisinin görkəmli nümayəndəsi Üzeyir Hacıbəyli XX əsrdə Şərq musiqisi və muğam nəzəriyyəsinə dair əsas fikir sahiblərindən biri kimi tanınır.

Təəssüf ki, sovet rejiminin ilk illərində muğam musiqisinə, "Oxuma tar! Səni sevmir proletar!" məfkurəsi baxımından yanaşılmış sonrakı dövrlərdə ona münasibət dəyişilmişdir.

Ötən əsrin əvvəllərində Ü.Hacıbəyli, M.Maqomayev və digər onlarca gənc musiqi sahəsində axtarılar aparırdı. Qarabağ muğam məktəbinin nümayəndəsi olan Ü.Hacıbəylinin qəlbən, ruhən muğama yaxın olması onun fitri istedadının daha düzgün istiqamətlənməsinə, muğamın qüdrəti ilə möhtəşəm musiqi nümunələri yaratmağa kömək etdi. Məhz muğamın qüdrəti əsrin əvvəllərində Azərbaycanda Şərqin ilk operasını yaratdı, Ü.Hacıbəylini müdriklik, dahililik zirvəsinə qaldırdı. Musiqidə Üzeyir məkəbi yaranmaqla, Azər-

ideallarının və zövqlərinin, gözəllik və ülvilik haqqında təsəvvürlərinin formalaşmasında fəal iştirak edir və bununla da, gerçəkliyi yalnız əks etdirmir, həm də onu dəyişdirir.

Aşıq sənəti də Azərbaycan incəsənətinin ən qədim növlərindən biri kimi xalqımızın mənəvi dünyasında özünəməxsus yer tutur. Azərbaycan ədəbiyyatı və musiqisinin inkişafında aşıqların xidmətləri böyükdür. Aşıq poeziyasının Abbas Tufarqanlı, Aşıq Alı, Aşıq Qərib, Xəstə Qasım, Sarı Aşıq, Aşıq Bilal, Aşıq Valeh, Aşıq Ələsgər, Aşıq Əsəd, Aşıq İslam, Aşıq Mirzə, Aşıq Musa və başqa görkəmli nümayəndələri var.

Heydər Əliyev Fondunun xalqımızın bu milli sərvətinin qorunaraq bütün dünyada təbliği istiqamətində həyata keçirdiyi məqsədyönlü tədbirlərin məntiqi nəticəsi kimi, YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irsinin qorunması üzrə Komitəsinin 2009-cu il sentyabrın 30-da Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin Abu-Dabi şəhərində keçirilən IV sessiyasında Azərbaycanın aşıq sənəti YUNESKO-nun qeyri-maddi mədəni irsi siyahısına daxil edilmişdir. Heydər Əliyev Fondu mədəni dəyərlərin mühafizəsi və təbliği istiqamətində fəaliyyətini ölkə sərhədlərindən kənarlara doğru genişləndirir. Məsələn, YUNESKO ilə əməkdaşlıq çərçivəsində fondun, dəstəyi ilə Bakıda və Parisdə dahi bəstəkar Üzeyir Hacıbəylinin 120 illik yubileyi keçirilmişdir. Mstislav Rostropoviç, məşhur bəstəkar Dmitri Şostakoviçin, görkəmli vokal ustası Bülbülün yubileyinə həsr olunmuş beynəlxalq festival-

miş musiqiçiləri gəlmişdilər. Azərbaycan mədəniyyətinin təbliğinə yönələn bu festival həm də ölkəmizin musiqi ənənələrinin dünyada tanınmasına xidmət etmişdir.

Vyana Kamera Teatrı ilə birgə dahi Üzeyir bəyin, "Arşın mal alan" əsərinin səhnələşdirilməsi də xalqımızın milli mədəniyyətinin dünyada təbliği yolunda mühüm hadisədir.

İnamla deyə bilərik ki, Mehriban xanım Əliyeva Azərbaycan musiqisinin, aşıq sənətinin, muğamının, incəsənətinin daimiliyinin qarantı, yorulmaz təbliğatçısıdır. Bu nəcib işə isə hər kəs öz töhfəsini verməlidir.

Son illər hər il sentyabrın 18-i, dahi Üzeyir bəyin doğum günü ölkəmizdə Milli Musiqi günü kimi qeyd edilir, bu münasibətlə silsilə tədbirləri keçirilir.

Rəhbərlik etdiyim musiqi məktəbinin şagirdləri üçün də həmin gün əsl bayramdır. Onlar rəngarəng musiqi proqramı ilə kollektiv, dəvət olunmuş qonaqlar qarşısında çıxış edir, dahi Üzeyir bəyin əsərlərindən parçalar səsləndirir, bu böyük şəxsiyyətə hörmət və ehtiramlarını ifadə edirlər.

Üzeyir bəyin səhnə yaradıcılığı, sənət və ədəbi irsi müasir musiqi mədəniyyətinin təbliğində çox önəmlidir. Onun Şərq ölkələrinin musiqi mədəniyyətinin inkişafındakı tarixi xidmətləri əvəzsizdir.

İllər, qərinələr, əsrlər bir-birini əvəz etsə də Üzeyir sənəti əbədi yaşayacaq, gələcək nəsillərə qurur yaşadacaq...

Əsab ƏLİYEV,
Gözdən əlil uşaqlar üçün 38 saylı
önbirillik musiqi məktəbinin direktoru.